

Megjelenik a lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetési minden cs. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához czimzendő levelekben. Ára évnegyedre 3 ft 15 kr, félévre 6 ft 30 kr, évre 12 ft 60 kr új pénzben.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábról egy sor után 7 ujért közzétettnek; folytonos hirdetésből 10 pct. elengedtetik. Mindenki hirdetésre 30 ujkr bélyegdíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit illető: u. m. előzetes, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ-HIVATAL:

A Középutczában, STEIN könyvkereskedésében.

Előfizetési felhívás

A „K. Közlöny” 1859. évi folyamára.

Azon meggyőződésből, hogy a „K. Közlöny” mint hazánk szellemi s anyagi fejlődésének organja, mint a hazánkban felmerült eszmék közvetítője, létezésével a nemzeti érdekek javára hat, tisztelettel kérjük fel a hazai értelmes közönséget további részvételével is járulni annak fenntartásához.

Előfizetési ára a „K. Közlöny”-nek évnegyedenként három ezüst rfrint (3 ft 15 kr uj.)

Előfizetheti a lap kiadó-hivatalához Stein János középutczai könyvkereskedéséhez czimzendő levelekben, minden cs. kir. postahivatalnál.

SZÍNÉSZETÜNK ÜGYÉBEN.

II.

De hogy a színészet egy elhivatásához illő hatalommal fejlődhesse, mindenekelőtt függetlennek kell lennie, mert a bekötött varrú színház soha nagyot nem teremthet, nem emelkedhetvén ama magas régiókba, hova okvetlenül szárnyalnia kell, hogy magával hozza azt a mennyi szikrát, mi az értelemnek világát nagyobbítja, a nemesb érzelmeknek ihletet, erőt ad, és a mi tisztító tűzként hamuvá égeti a lélekben maradt salakot.

Nem szabad tehát egyesek kezéből élődni és még kevésbé a nagy közönség szeszélyeitől függenie, mi rendesen bekövetkezik a városi színházaknál szokásban lévő bérlo reudszer mellett, mert a vállalkozó nem a művészi cél, nem azon befolyást, mit a nyelv ápolása és a mult feltüntetése által gyakorol a nemzet fejlődésére, tartja szem előtt, hanem azt igyekszik kielésni, hogy mi által csodíthat legnagyobb közönséget a színházba, és miután a legnagyobb tömeg mindenütt kisebb-nagyobb mérvben hasonló a gyermekhez, ki könnyebben levén képes a külső dolgokat fel fogni, azokon kap, tehát bizonyos elszáratással viseltetik a látványosságok iránt, következésképpen ő is ezekhez folyamodik, ha szintén csak részben is elég lelkiismeretes önszaknárt nem kockáztatni az ügyet. De lelkiismeretessége már keveset használ; így szól egy közmondás: „Csak az urat kell hogy valaki az ördögnek nyujtsa és elviszi az egészet.”

Ha a szinagazgató a közönség szeszélyehez kezdi magát alkalmazni, már elvesztette azon felsőbbiséget, mit a színészet okvetlenül gyakorol a közönség felett, ha elérve hivatását azon törekszik, hogy az izlést nemesítse. Hanem ez még nem elég; bódolva a tömeg szeszélyeinek, és miután ezáltal már kisebb-nagyobb mérvben elrontotta az izlést, nem képes megállni e ponton, hanem ha élni akar kénytelen nézői gyöngének is tönkjévé, miáltal végre is bételjesül a lentebbi közmondás.

Ez aztán nagyon szomorú dolog.

Ekkor a színész valódi czime nem mű-

vész, hanem komédiás, és a színház, ha működését tekintjük, csak annyiban különbözik a kóttélanczos bódjától, hogy a közönséget nem nagy dobbal, hanem más csaleszközökkel édesgetik a megfertőzött falak közé.

Volt nekem is alkalmam több kisvárosi szinpadainkon ennek kedvetlenítő példáit látni.

Külföldön, különösen Némethon szini kronikáiban a miénknél sokkal szomorítóbb példákra találunk a nemzet által elhanyagolt sziniügy süllyedésének. Így a reformatio, de különösen a 17-dik századbéli vallási háborúk gátolólág hatván fejlődésére, és a nemzet elidegenítettén a művészet enémétől, annyira alászállt, hogy egy Hallman nevűnek egyik szomorújátékában Hadrián császár a közönség előtt levetkezik, hogy Söfia nevű mátyrót megbecsületlenül. Utóbb egy sok operai és ballettrészekkel kevert Stratonika című darabban egy nászjáték legvalódiabb természetességgel adatott elő, miközben szerelem isteneké rítomelket énekelve, virágokkal hinték be az ifjú pár ágyát.

Mi természetesebb, mint hogy a közönség jobb gondolkodásu része undorral fordult el az annyira lealjasult művészettől, és utóbb is idegenséggel viseltetett iránta, minek nyomán bizonyos elfogult előítéletességben észre lehetett venni még e század elején is, dacára annak, hogy már a 17-dik század vége felé (1690—1694) egy bizonyos Weltheim nevű igazgató oly társaságot szervezett, a mely a színészet nemesebb igényeinek megfelelően déli Némethonban részvételt fogadtatott ugyan, de északi Némethonban nemcsak hogy nem birt meghonosulni, hanem tagjaitól a lelkészek megtagadták az urvacserát és szertartásos temetést, mi az ismeretes komédiastreitra adott alkalmat a theologok között.

Korunkban ehez hasonló süllyedése a színészetnek, valamint ellenében is előítéletes eljárás alig képzelhető, és mégis ma is kénytelen a Monatshefte für Theater und Musik című német lap azon panaszkodni, hogy színészetük nemcsak nem fejlődik, sőt bizonyos tekintetben hanyatlóban van.

És mi ennek az oka? Hisz a német színészet bámulatosan emelkedett volt a Göthe, Schiller sat. korszakában. Igaz, de éppen ebben rejlik hanyatlásának egyik oka, mert nem a nemzet, hanem egyes lángelmék óriási erőmegfeszítésének sikerült e phenoment előidézni, és épp azért az ő elhunytával hanyatlania kellett természetesen csak is általuk fényben tartott színészetnek is.

E példa némileg reánk is alkalmazható, és éppen ez volt az ok, miért a színészetről szólván a német színészetet hoztam fel.

Azon korszakban, midőn még kiváltságokkal bírtunk, és nyelvünk egyedüli fenntartóit nem csupán az irodalom és szinészet képezék, már átlátták Erdélyben, egy Kolozsvárt fennálló nemzeti színház lételének szükségességét, és megvetették annak alapját, hanem aztán itt meg is állapodtak... Utóbb egyes honfiak, kik fel fogták az ügy nagy fontosságát, nem riadva vissza a szükségelt nagy áldozatoktól, fényes polczra emelték, kézen fogva azon valódi hivatottság és komoly ismeretekkel bíró derék férfiakkal, kik elég erőt éreztek magokban nemcsak szembe szállva a kor előítéletességével a deszkákra lépni, hanem egyszersmind megkísérték ezen előítéletet megtörve a közönséget művészetük részére megnyerni.

Ez nekik fényesen sikerült is.

Kolozsvárt nemcsak az első, hanem

egyszersmind kitűnő magyar színház jött létre.

Idők teltek, a honfiak, kik megfeszített erővel pártolták az ügyet, végre érezni kezdek, hogy áldozatkészségük végre kimerítendő, — sokan közülük el is haltak — a nemzet nem igyekezett nálunk tovább folytatni a megkezdett ügyet; ellenben Pesten megnyiták a nemzeti színházat, a minék következménye lön, hogy az akkori jelesebb színészek kirepülve fészékükből, hol fölnevekedtek, az új, és a nemzet által erősen fölkarolt intézetnek lönnek fényes csillagaivá. Ott is a miénk maradtak, ott is édes anyanyelvünk hirdetői lönnek, hanem a kolozsvári színház helyüket többé nem tudá kipótolni. A nemzet közönnnyel nézett az egykor felkarolt műintézetre, pártolói rendre elhunytak, s az öreg Jancsó nem ok nélkül zugolódott, haragudt az egész világra, ha észébe jutott az a szinpad, melyen egykor babérait aratta, mely akkor a művészet fényes csarnoka volt, mert azt folyton hanyatlani látta.

Ime tehát a közelünkben levő példa bizonyít szavaim mellett. Nálunk sem hiányoztak, és hálá az égnek ma sem hiányoznak művészet pártolói honfiak, művészeink is voltak, a közönség sem hidegült el az ügy iránt, és színészetünk mégis csak árnyéka annak a mi volt, sőt még Pesten is nem igen veszem észre, hogy valami nagy léptekkel haladna előre.

És mi az oka mind ennek?

Pesten nem tették a nemzet erejéhez képest és a követelésekhez mérve eleget, Nálunk?

Mi elodátnak, elfeledtük, hogy van egy áránk, kit születésekor szívünkhez szorítottunk, azután pedig isten kegyére bízunk. És az árva napról-napra rongyosodik, pedig hű ápolás mellett egykor oda fejlődnek, hogy büszkeségünkre válna.

Öleljük meleg keblünkbe a szegény árva, nevezzük a nemzet gyermekeinek. Ez az mit tőlünk vár, ez az mit megtenni a nemzet részéről nem nagylelkűség, hanem kötelesség.

De a név elég-e?

Nem, hiszen az már is megvan, hanem meg kell felelnünk a kötelességeknek, miket iránta viseltetünk; a mikéntől jövő czikeimben fogok szólni.

L. K.

A MAGYAR AKADEMIA.

(D) A testvérhoni lapok telve vannak a magyar akademiának e hó 20-án tartott, s létesülte óta már XVII-ik nagygyűléséről tudósításokkal.

Távol az ünnepély szinterétől, szinte csak néma résztvevői vagyunk azon közös nemzeti örömmek, melyet habár csak a szerény tudományosság tüzhelye körül is, de a nemzet kitűnő kapacitásainak, most először évtized óta egy közös nemzeti ügy tovább elintézése végetti összeseregése méltán költethetett föl.

Nem szabad irigykednünk Magyarországra, sőt testvériz szeretettel nézzük őt oly kiváltságban nemzeti jog birtoklásában is, melyhez nekünk reményünk se lehet, de a mely amonnan végeredményeiben reánk is mint a közös nemzet tagjaira ki hatván, jótékonyága közös kincsünké válik.

Istentől engedett jog az, hogy egy nemzet minden körülmények közt saját áldozatkészsége s lelkesedése, és tudományos iparkodása alapján átültesse, anyanyelvébe a világ műveltségét, s ezen művelődési csatornán képessé tegye a szelle-

mi emelkedésre az összes nemzetet, mely ismeretlen levén mással az anyanyelven kívül, idegen kűtföből közvetlenül nem merithet.

A művelődés tere az, mely kívül esik a politikai élet időszaki hullámain, hol mióta a vandálok népiértó hadjáratait az emberiség tisztultabb fogalmi megsemmisíték; még a vért árasztó forradalmak sem szoktak jogtiprást követni el.

Ez a tér egy nyilvános constituált testületben újra fel van tárva testvér hazánk előtt; szerény tér ez a mint mondjuk; de becsessé válik azáltal, mert ez azon tér, hol még egyszer nemzeti pompájában a magyarok tudományosságának képviselése összeült, s hol élő szóval a testület elnöke megragadó szónoklatában a nemzet önértéke hivatkozhatott. „Egy ily kisebb tért bírnak ezen akademiában, — mondá a többiek közt az elnök gr. Dessewffy Emil, — melyet alkotóink a nemzet tudományos fejlesztése, és erkölcsi nemesítésének szándékával létesítettek, és ezért ezen intézet, ha magas rendeltetésének megfelelően kíván, nem lehet egyéb, mint egy szellemi küzdőter, melyen önértékünk, s azon élénk tűzött feladat, a magasabb művelődés magyarosodását tudományterjesztés útján közvetíteni, folytonosan fegyverben és harcban áll a mai cultura korcsosító befolyásával. A mi feladatunk föloldása azt föltételezi, hogy a magyar kislelkűen önmagáról ne mondjon le, és nem éppen ez-e az, a mit az ugynevezett cultura tőlünk követel? A magyar eképp az önfenntartási küzdelmekből végzetlenül sohasem fogyhat ki... innen van az, hogy mi a szellemi téren kiválólag küzdő népek vagyunk természetve, és ezért a magy. akadémia tagjainak is érezniük kell, miképp ők nemcsak tudósok és írók, de egyszersmind a legmagasb magyar szellemi érdekek őrkatonái.”

Azon benyomásnak, melyet a lapok tudósításai, s az akadémia elnökének előtűnk fekvő megnyitó beszéde elejétől végig szívünkben okozott, nem akarunk kifejezést adni; részvételünk ösztönöségének, s érzelmeink fellángolásának elég magyarázatát adhatják tartományunk keblében mindinkább leáldozandó irodalmi küzdelmeinknek talán végső felfolbanásai.

Lapunk szűk köre nem engedi, hogy az elnöki s azt követett titkokoki beszédet adhassuk, melyeket Friedvalszki értekezése Magyarhon faunájáról, s báró Eötvös emlékbeszéde követett Vörösmarty fölött.

Előadjuk a gyűlés főbb eredményét, mely a hiányzott akademiái székek választás utáni betöltésében, levelező tagok választásában, korább kiadott s pályázott művek díjazásában, s újabb pályadíjak kitűzésében határozódott.

A közlésben felolvasott jegyzék szerint a felsőbb helyen megerősített választások eredménye következő:

A nyelv és széptudom. osztályban elválasztattak

a) Tagokul: Deáki Zsigmond, Lukács Mórcaz.

b) lev. tagokul: Arany János, Szepesi Imre, Tompa Mihály, Vass József, Zsarnay Lajos, Finály Henrik, Jókay Mórcaz, Szász Károly, Tárkányi József, Gyulay Pál, Podhorszky Lajos, Riedl Szende, Imre Sándor, Mátyás Flórián, Fábián István.

c) rend. tagokul: Lugossy József, Arany János, Ballagi Mórcaz, Hunfalvy Pál.

A philosophiai osztályban.

a) Tiszt. tagokul: Szilasy Sándor, Danielik János, Horváthy Ferenc.

*) Ezen szellemi beszéd, melyről a kivonatos közlés csak gyenge fogalmat nyujthat; egész terjedelmében hozandják közelebbi lapjaink.

Szerk.

== Mint bizonyos állítják, hogy a befűzés a nők kedélyére feltűnő hatást gyakorol; így a ki nem fűzi magát, türelmes, vidám kedélyű, míg amazok ingerlékenyek, türelmetlenek és követelők.

= A napokban Berlinben egy haláleset történt a chloroform miatt, egy fiatal gyógyszerész nagy foglalkásban szenvedén, lefeküdt s chloroformmal ellátott zsebkendővel fűdte el arcát. Másnap halva találták.

= A párizsi főfőorvosszékene egy az „Union Médicale”-ban megjelent cikk miatt, melyben a hasonszervi orvosok (homeopathák) a külön-szervioktől (allopathák) charlatánoknak nevezettek, igen heves pör folyt. Harmancz hasonszervi orvos lépett föl mint panaszló követelve kárpótlást, s a kérdéses cikket megsemmisítést. A törvényszék az allopathák részére ítélt; s a homeopathák per költségen marasztaltattak. Ezen ítélet, mely a hasonszervi gyógyászatot charlatánagnak elismeri, nagy figyelmet ébresztett annyival inkább, mert ott egy igen magas állású nő nagy barátja a most elkarhozottat rendszernek.

Nemzeti színház. — Vasárnap, dec. 26-kán négy napig tartott színi szünet után Szigligeti-nek „Két pisztoly” című népszínműve került a színpadra. Az előadás a lehető legrosszabb volt, hasonló magához a színműhöz. Eyny szünetű után méltán megvárta volna a közönség egy épületesebb népszínműnek színpadra hozatalát; Follinusné (Lenke), Gyulai (Stein) Komáromi (Zsolbi) szerepet vitték jobbakán; az utolsónál a népdalok éneklése alkalmával hiányzott a fensőbb hangok tisztasága. Simonyi (Szirtfoki) szerepben házi-sapkában fogadta a nézővendégeket, s leányát a legboldogabb férjnek nevezte. A függöny idő előtt hullott le, az apród Bajtéri előtt ugrott be az ablakon. De ki győzi előzményei egy rossz előadás minden leheteti? Vadász Piros Pista kis szerepében legothonosabb volt. Szabóné Luiza szerepét adta, szerep nemtudással és palócs dialectussal.

Hétfőn, dec. 27-kén adatott „Ernáni,” e színi szakban másodsor, először adatásához hasonlólag és ugyanazon személyzettel. Mind két előadás alatt a színház zsúfoltan telve volt.

Kedden, dec. 28-dikán bérletszínben adatott „Élet színpadai,” francia vígj. 5. felv. Buljovszkiné által fordítva. Ez úttal lépett fel mint vendég először László József, a pesti nemzeti színház nyugdíjazott tagja. Igen jól esett közönségünknek már valahára egy szabatos előadást látni színpadunkon. A vendég föllépte varázserővel hatott a vele együtt működőkre. László Bois Joli szerepében lépett fel, az a csinos könnyűdű színpadi modor, tiszta hangnnyomatú és szabályos szavallat mindenkit meglepett. Színészeink okultaknak kiérdemelt vendégünkötől, hogy mit ér a tiszta nyelv, a szabályos előadás, s a szerepek mint egy a játszó természetévé sajátítása a szavató színműben. Follinusné Margit szerepét helyes felfogás és elég ügyességgel adta, a t. asszonyosság csinos öltözködése által is rendszerint kintunteti magát. Boér (Saint Martin) ugy adta szerepét, mintha csak neki irta volna azt a mű írója. Komáromi (Octave) igen kielégítőleg, jó kedvvel és helyes felfogással játszott. Szabóné Cesarine szerepét most sok kellemel adta s szavallata is figyelmet árult el az irodalmi nyelv iránt. Simonyi Bourthouber szerepét elég ügyezettel adta, amár meg nem foghatjuk azt, hogy ez utóbbinak szerepét, mint szerepkörébe tartozót, miért nem adta Gyulai. A többi szereplő is a közönség meglepedésére játszott, elannyira, hogy más alkalommal a rövidebb színművek is hosszabbak voltak, ez öt felvonásos vígjátéknál. László a közönség tapsviharai között fogadtatott, s felvonások között, ugy az előadás végén többször kihívott, ily-szerű kihívásokban részesültek még Follinusné, Szabóné, Boér és Komáromi is. A színház zsúfoltan telve volt. Színpadunk kedves vendégére gondolva, nem tudunk kibékülni azon eszmével, hogy egy ily szép képesség, ily erejű jelen még a művészetnek, a színpadot végképp odahagyja. Mi azt hisszük, a színpadi nyugdíjnak csak biztosítékul kellene fennállnia a kiszolgált színész tehetetlen korára nézve; de a nyugdíjazottak is, habár gyérekben, ne lépnek végképp ki azon szolgálatból, melyben a nemzet őket örömmel nézi, s a legszigorubb kritika is még teljesleg méltányolhatja. Egy ily szép színpadi képességet, a minő László József, csak a halálnak vagy elgyengült aggnak van joga elszakítani a nemzet színpadáról.

KÜLFÖLD.

Anglia. — Az olasz kérdés a szárazföldi tollakat már eléggé megkoptatta, illő hogy az angol lapok hasábjai is megnyiljanak e kikerülhetlen ügynek. Ott van először is az „Observer,” mely nyilván Palmerston sugalmaira hallgat, — az ex-miniszternek, a ki közelebről Compiegneben mulatván, most méltányosnak

találja az irányában mutatott vendég-szeretetet meghálálni. Az „Observer” tehát ke-reket kímélve, mikép Ausztria az olasz kérdésben nem számíthat Porosz- és Angolsorság, e két protestans hatalmasság segélyére; mindkettő semlegesen tartaná magát, még azon vésteltjes esetre is, ha Savoya Franciaország, Lombardia pedig Piemonté találna lenni (!) A „Daily News” sem teheti, hogy Angliát bármily beavatkozás ellen óva ne intse. Tetteles részvétünk — ugymond — Oroszország beavatkozását vonná maga után óhatatlanul. Valamíg Angol- és Oroszország semlegesül maradnak, heves harc folyhat ugyan Lombardia sikkján, s máshol, de azért az ipar, kereskedés, a művészetek s a keresztyénység erkölcsi jóléte menten maradnak egy világháboru nyomoraitól. Amde ki lenne képes Oroszországról feltenni azt, hogy vesztig maradjon az alatt, míg minden más nagyhatalmak halálos harciba volnának keveredve. A kedvező óra ránézve akkor valóban eljött volna, s mi lenne képes Törökországot a felosztás ellen megvédeni, ha védői távol ötöle halálos harcban volnának egymással. A mi tisztünk és politikánk nem lehet egyéb mint részrehajlani megtagadtatás, s másoknak is ugyan e tanácsot adni. Hátrálók és reformellenzők kívánhatják a hazát fegyverzett szövetekezésre tüzelni azon reményben, hogy a háborút még egyszer ismét ürügyül használhassák fel a reformok bizonylatlan ideig való elhalasztására. E pusztá pártfogási czélon kívül semmi olyat nem tudunk, mi ilyes szövetség által elérhető volna.

Sokkal higgadtabb és józanabb a „Times” cikke. „Nem hisszük, ugymond, hogy e pillanatban már az európai béke megháborításának veszélye bekövetkezett volna. Az olaszok elégtelensége és a francia császár szükségéi egyébiránt okul szolgálhatnak a nyugtalanságra, bár nem hisszük, hogy e pillanatban má európai csendháborítás veszélye forog fenn. Ha Franciaország és Szárdinia azon terveket, melyeket állítólag forralnak, foganatosítani akának s Oroszország hozzájuk csatlakoznak, ez Ausztriára nézve nem kis veszély lenne. De a béke elvei sokkal mélyebben gyökereznek s annak hasznait sokkal jobban tudják méltányolni, mint hogy Európa semmiért de éppen semmiért megrendíthetnék. A tapasztalás azt is mutatja, hogy Ausztria még három hatalom ligája és egy fölkel tartomány ellenében sem megvetendő ellen lenne. Az ausztriai csapatok már küzdöttek ott is, hol sokkal kevesebb előnyben voltak, és az ausztriai állam már nagyságára nézve legalább is egyenlő veszélyeket is állott ki.”

— A legújabb indiai tudósítások hadi tekintetben oly kedvezőnek látszanak, hogy több lap vélekedése szerint a legközelebbi postával már voltaképi hadi jelentés nem is fog jönni. Az „Advertiser” nevezetesen nem kételkedik, hogy az angol uralom Indiánok jövőre sokkal erősebb lesz, mint a fölkelés előtt volt. A Times megjegyzi, hogy a vihar ki levén állva, most már pusztításai nyomait kell elemész-tetnie. Iparkodnak is am ezen az angol tisztviselők, többi közt Audhban, a melynek lefegyverzésén Montgomery szigorú, habár nem igen czélszerű módon dolgozik. Egy hó leforgása alatt minden ágyút, löfegyvert, kardot, íjat, nyilat, kopját, löport, golyót, bombát, ként, salétromot tth. bé kell adni. A ki ezt elmulasztja, 5000 rupia bírságot, 1 évi fogságot, kivesszőzést, ha pedig földbirtokos, még birtoka elkobzását is várhatja magára. Ha valamely rejtve volt fegyvernek gazdája nem akad, az illető helység talukdárja, vagy maga az egész község bűnhődik a fennebbi módon. A feladók a bírság felét kapják jutalmul.

Olaszország. — Konstantin-nag. párisi utazása jelenleg a politikai társalgások főtárgya. Bármennyit erőlködnek is a francia s belga lapok elhitetni a világgal, hogy az orosz anyacsászárné betegsége nem oly veszélyes, mint előbb jelentve vala,

egyenés tudósítások csakugyan kevésbé megnyugtatók, s ugy hiszik, hogy a nherczeg utazása nem történhetik igen fontos ok nélkül, ha az egy ily pillanatban az anya beteggyától távol marad. Arért valószínűlegnek is tartják azt, hogy a nherczeg látogatása a párisi udvarnál semmi más czélal ne birjon, mint hogy Sándor császárnak saját kezű levelét nyújtsa át, melyben az maga párisi látogatását jövő nyárra kitátságba helyzi. Említve volt a lapokban, miszerint a nherczegnek Turinban föllépte több oldalról éppen nem talált valami békés magyarázatot; annál meglepőbbnek kell lenni most egy sz. pétervári lap, az „Északi Műh.” egy cikkének a francia lapok harczai zarára vonatkozólag, mely az olaszországi helyzetet s főleg Franciaország állását igen józan részrehajlatlan módon bírálga. Az orosz lap általában nem foghatja meg, hogyan szólhatnak Franciaországban oly kárhóztatólag Ausztriának olaszországi állása felől, a nélkül, hogy megmondják, mikép Franciaország sem áll ott másként, minthogy Ausztria Felső-Olaszországot, Franciaország pedig Rómát tartja megszállva s egyikök sem gondol arra, hogy állásával felhagyjon. (Az orosz lap hallgatólóg surran át azon különbségen, miszerint Ausztria jogszerű birtokosa Felső-Olaszországnak, míg Franciaország csak az erősebb joga s mondhatni a törvényszerű uralkodó akaratajának ellenére tartja Rómát megszállva.) Sem Ausztria sem Franciaország — folytatja az orosz lap — nem akarnak valamely nemzeti mozgalmat előidézni oly czélból, hogy Olaszországot támogatassák s egy ily mozgalom tehát egyik részről sem számíthat segélyre, sőt az olasz kormányok, talán Piemont kivételével, bizonyos tekintetben örömet látnak néhány pontnak a francziák és osztrákok általi megszállását is, s azoknak kölcsönös feltékenysége biztosítja a dolgok jelen helyzetét. A cikk azon nyilatkozattal végzi, hogy a francia lapok vitázása sem Francia- sem Olaszországnak nem használt.

Az orosz kormány brüsseli közlönye természetesen más hangon beszél s a világ minden lehető tájáról vett levelezésekben annak megmutatásán izzad, hogy az Ausztria és Oroszország közti kibékülés annyi hireiből egyetlen szócsoka sem való. Nevezetesen az irt lapnak ismeretes drezdai levelezője berzenkedik azon tudósítás ellen, mintha ily kiengesztelési kísérlet Szászország tett volna. E szerint Seebach báró pétervári útja csak is az orosz vasutakkal állna kapcsolatban, más felől pedig ausztriai báró Werner Pétervárra utazásának, ha csakugyan megtörténik, csupán egy orosz-ausztriai kereskedelmi szerződés megkötése volna a czélja, mivel az eddigi szerződés lejárt s csak ideiglen lön egy évre meghosszabbítva.

— Kosztá nherczeg dec. 14-kén tette le az alapkövet a nizzai görög egyházhoz, melyet orosz önkéntes adományokból építenek, mely adományozók élén az anyacsászárné áll 20,000 frankkal. A herczeg és a nherczegné, valamint Katalin nagygnő, ugy a Nizzában és Villafrancában lévő összes orosz gyarmat jelen voltak az ünnepélyen. Este a nizzai és villafrancai helyőrség az orosz hajóhad tiszteletére bált akart adni, a mely azonban az anyacsászárné megbetegülése fölől hirre abbanhagyatott.

— A genuai esetre nézve a „Constitutionnel”-nek egy magántudósításában még a következőket olvassuk: Egy idő óta szóban forog több szárdinai egyetem elnyomatása, melyeknek igen nagy volna — állítólag — számuk, az ország területéhez képest. Ez alkalmul szolgált néhány genuai lapnak, a kormány megtámadására, minthogy a genuai egyetem is azok között van, melyeknek el kellene nyomattatniok. A „Cattolico” ultramontan közlöny ellenében, nehányszor támadólag lépett föl a tanulól ifjuság ellen. A diákok számszerint, mintegy 200 órást tettek az említett lap vádoskodásai ellen, azt állítván, hogy ők készek egyesülni a függetlenség, de nem a pápság érdekében. Ezen kérdés még napi-

renden volt, midőn a dec. 10-iki évnapp megérkezett. Ez igen népszerű ünnep Genában, minthogy főképen a legalsó osztályu köznép segítette elő Botta tábornok csapatainak elűzését. A diákok felhasználták ezen alkalmat, a függetlenség ügye iránti rokonszenvök bebizonyítására. Délután az Oregina szentélyébe vonultak, mely helyet ezen hazafias menetre rendelt volt a hagyomány. Öt órakor visszajövet az Annunciada-téren találtak egy rendőri hivatalnokot, a ki kérte őket, hogy oszonnál szót, minthogy a menet célja már el van érve. Az idő már későcske volt, s néhány rozszakaratu ember könnyen tehetne kísérletet Genua szűk utcáiban zavargást előidézni. A népből valók ezen szavak után távoztak. De a diákok annál maradtak, hogy ők Portoria-ra mennek, ott üdvözlendők a nap emlékére készített föliratot, minthogy 1746-ban ezen városrészen vette kezdetét a fölkelés. Musso főbíztos nem szegte a diákok kedvét, minthogy a tömeg jelentékenyen csökkent; mindazáltal azon föltételt szabta, hogy a diákok kis csapatokban menjenek a kitűzött helyre. Azonban mindkét fél jó szándéka daczára nem lehet a hatóság rendszabályt megtartani. Kiváncsi tömegek csatlakoztak a diákokhoz, s csakhamar roppant menetté a lakultak. Csekély távolságban azon helytől, hová a diákság szándékozott vonulni, rendőrbiztosokat találtak, a kik eloszlásra szólították fel őket. A menet folytatni akarta útját, nyert engedélyre támaszkodva. A biztosok, kikkel velők voltak jelvényeik, nem akartak engedni s kardot húztak. Több elfogatás történt. Mindkét részről többen sebet kaptak. A főrendőrbiztos Conte lovag értesülván a történetekről, azonnal odasietett, a négy elfogott diákot üstént szabadon bocsátatta és felszólította a népet, hogy menne haza. Az ingerültség lecsillapult. Mint bizonyos állítják, hogy több külföldi biztos jelen volt, ezen mozgalmat lehetőleg felhasználni. A tömegben szóba jött az ausztriai consulság megrohanása. Egy embert elfogtak, ki a nép ingerlésére ezt kiáltá: „éljen Ausztria!” A diákok óvást tettek a rendőrbiztosok magukviselte ellen, kik kardot használtak, mielőtt a törvényszerű háromszoros felszólítást megtették volna.

Törökország. — A „Kronst. Ztg.”-nak írják a határszélről, miképp Janču Manu oláhországi egyik kajmakam ellen Bukuresben urolag súlyos bántalmakat követtek volna el. Egy dühöngő csoport a kajmakam házába berontott s ő kegyelwességét az ablakon kidobta volna. Szerencsére a bántalmazott háza földszinti épület lévén, baja nem történt. Manu Bukuresben, Katardzsi Jassyban mindketten conservatív elvek képviselői az unio mellett rajongók ellenében. Az értekező hatalmak Stambulban levő képviselőinek egyetéréssel e napokban kibocsátvány ment a fejedelemségekbe, melynél fogva ott a rendet helyreállíthatni vélik. Annak tulajdonítják az érintett képviselők jó egyetértését, kik Bulver palotájában gyűltek egybe, hogy Thouvenel báró köztük nem volt jelen, és hogy a porosz ügynök Eichman, Berlinből utasítást kapott, hogy a fejedelemségek ügyében Ausztriát támogassa. — Bizonyos esetre — miként Stambulból írják — a porta fegyveres közbenjárása, illetőleg Moldvaország megszállása nem lehetetlen; e bizonyos eset bizonyosan nem fog bekövetkezni, mert akkor a közbenjárások igen is meg fognának szaporodni a közbékének nem éppen nagy előnyére.

— A „Nord” után tele voltak a lapok azon közleménnyel, miszerint Sabatier francia főconsul Dssdában érkezé-vel, Nanik basát az ottani kormányzót mint főczinkost önszakállára legott elfogatta, sőt nagy kedve lett volna önkényűleg föbe lövetni. Hallatlan megsértése lesz vala ez a szultán egynak s az ötöt saját alattvalói felett egyedül illető törvényhatóságnak, minélfogva a hir kételylyel is lön fogadva, amár elegendő volt arra, hogy némi nyugtalanságot gerjessen lehető komoly össze-

űtközés iránt. A legújabb lapokból azonban látjuk, hogy Nanik basa a stambuli kormánytól visszalőn hiva s helyébe Mahmud basa kinevezve; elfogatásról tehát nincs szó.

A szkupstina dec. 16-án megnyitotta Belgrádban a fejedelemtől mondott trónbeszéddel, mely teljesen megalapozta az a felől rebesgetett híreket, hogy a fejedelemnek szándoka volna még ez alkalommal lemondani. Egyébiránt a jelen helyzet feletti általános nézet az, hogy Sándor herceg le fog mondani, vagy le kell mondania. A „Tem. Z.” szerint a fejedelmet rá akarnak venni: hogy a katonai erő feletti parancsnokságot egy a szkupstina által meghatározandó parancsnokra ruházza át, ki aztán csak is a szkupstinának volna felelős s attól venné parancsait. E rendszabály horderejére, ha át megy, nem szükség commentár, az a nemzetgyűlés további magatartásához képest a francia forradalmi convent ilyeszerű intézkedéseire fog hasonlítani. A nemzetgyűlés elnöke, Misa örnagynak szánt fátylasmenet Garasanin esz-közlésére elmaradt; ellenben az utóbbi nagy ebédet adott. Az izgatottság mind inkább növekszik a pártfőnökök s nyilvános és alattomos izgatók minden eddigieket túlhaladó izgatásai által.

A „Tries. Ztg.” konstantinápolyi tudósításai közt olvassuk: „Trapezun-

ból jelentik, hogy a cserkeszek Ibrahim pasa, Szefer pasa fia, vezérlete alatt, november első napjaiban egy orosz őrcsapat által megszállva tartott erődöt, Anapatól mintegy 6 órányira, véres harc után bevettek. A mintegy 200 főnyi őrség megadta magát a nagyobb számnak, s Ibrahim pasa egy fegyverkezletet is kerített hatalmába. — Omer pasa, ki köztudat szerint a törzskarában levő négy idegen tiszt közül hármat a csatákban elvesztett, helyükbe más magyar vagy lengyel tiszteket kívánt a török kormánytól.

Azsia. — Chinából jött legújabb tudósítások szerint Tienteh felkelése ott ismét erőre kapott. Ezen körülmény indította a pekingi kormányt nagyobb engedményre az európaiak irányában; akantoni kormányzó vissza lőn hiva, s az opium bevitele nagy elővigyázat alatt megengedve. Kalkuttában fényes ünnepélyek vannak napi rendben; a keletindiai társaság részvényei szembetűnően emelkednek. Manilai tudósítások jelentik, hogy a cochinchinai kormány vonakodott alkudozni a szövetséges hadakkal.

UJ POSTA

Bécsből dec. 24-dikén távtrják: „Az utóbbi három nap alatt rendkívül fontos és következménydús tudósítások érkeztek ide Belgrádból.

Dec. 21. A szkupstina Kara Gorgevics Sándor fejedelemtől követeli, hogy köszönjön le. A fejedelem ez iránt kéri a senatus nyilatkozatát.

Dec. 22. A szerb senatus azon van, hogy a fejedelem álljon rá a népgyűlés kívánatára; csak egyetlen szó emelkedik e kívánat ellen. Fenyegető népesoportok gyűltek a fejedelem lakháza elé.

Dec. 22. este. Sándor fejedelem a várba vonul s a porta őtálma alá helyezi magát. Megtagadja a leköszönést, hivatkozván az ő holtiglani fejedelemmé választásának törvényességére s a védur hatischeriffjére, mely őt e méltóságba beigattat.

Dec. 23. A tegnap történtek további folyamában a szkupstina a fejedelem letettnek nyilváníttas Obrenovics Milost Szerbország örökös fejedelemmé kikiáltja.

Dec. 24. A senatus tegnap este rendkívüli ülést tartván Milosnak örökös fejedelemmé kiáltása ellen nyilatkozott; egyszersmind pedig a végrehajtó hatalomnak a szkupstina részéről bítorlása ellen ünnepélyes óvást tett. Azonban maga is ragaszkodik Sándor fejedelem leköszönése iránti kívánatához.

Mindezekből látható, hogy a válságnak még koránt sincs vége. A szomszéd tartománybeli fontos esemény főleg Ausztria figyelmét rendkívüli mértékben igényli,

és a jelenleg Oroszország és Ausztria közötti feszült viszonytól fogva európai jelentőségű ténynyé emelkedhetik.

— Napoleon herczegnek Varsóban történi látogatása idején a levelezők sokat vitatták, vajjon a herczeg Sándor császárral mulatott-e annyi ideig együtt, hogy valamely fontos politikai tárgy felett kimerítőleg szólhatott volna; Kosztia nagyhp. párisi látogatását illetőleg alig támadhatnak ilyes kétségek, mert a mint írják „a nagyherczegnek a császárral, minden tanuk nélkül, csaknem egy óráig tartó társalgása volt.” Volt-e szó ez alkalommal az olasz kérdésről? A közelebbi napok majd hoznak ez iránt — gyanúsokat.

— Hirszerint a Porta készületeket tesz a dunai fejedelemségekben fegyveresen interveniálni, a megszálló hadak fővezére pedig Omer pasa lenne. E hír valóságán sok okból kételkednek. Bizonyos meglepetést okozott a moldvai porosz főkonsulnak a kajmakásához intézett irata, melyben előlva a különféle szerződések által souverainje részére biztosított eddigi jogoktól, hogy porosz alattvalók felett kizárólagos hatóságot gyakoroljon, ezeket jövőre a tartomány törvényei alá helyezi.

— A berlini „Staatsanzeiger” közlelbi száma hozza azon rendeletet, mely szerint a porosz országgyűlés 1859 évi január 12 napjára egybehívatik.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbékarptólási tüke-utalványozás.

A szászvárosi cs. kir. megyei törv. utján id. Zudor Sándornak a városvízi, bucsumi, gyal-mári, k.-denki, k.-tőti-i, losárdi, ludesi, magurai, n.-denki, n.-tőti-i, repási b. u. 6462 frt 54 $\frac{1}{2}$ kr. — Lukács Farkasnak demus-stejai, pojéni, hadsaczei, válsorai, reketyefalvi, bukovai, f.-farkadini, gauricsai, tustyai, füzesdi,

ponori, banyiczai, petroszi, livadzenyi, f. borbányi b. u. 14725 frt 8 $\frac{1}{2}$ kr. — dtdo benzenczi, piskinczi, bucsumi, f.-városvízi, kaszleddi, nagydenki, b. u. 6141 frt 46 $\frac{1}{2}$ kr. — Nalá-czi Jánosnak n.-rápolti, aranyi b. u. 1283 frt 42 $\frac{1}{2}$ kr. — Kovács Amália Eperjesi Józsefnek unczuk-falvi, n.- és k.-osztói b. u. 805 frt 22 $\frac{1}{2}$ kr. — Dr. Lészai Dánielnek n.-almási, k.-almási, boji, folti b. u. 1736 frt 54 kr. — Kozolyai Lajosnak kozolyai b. u. 1328 frt 42 kr.

HIVATALOS HIRDETÉS.

(591) (2—3)
13.422.
polg.

Edictum.

A kolozsvári cs. kir. kerületi törvényszék ezennel közhírré teszi, hogy Mátéfi Károly ur

kérelmére két határidő u. m. 1859-ki január 11-dike és febr. 12-ke határozatott a néhai Mátéfi Ferenczről Mátéfi Károlyra szállott hagyatéknak önkéntes elárverezésére. E hagyaték egy ház, Kolozsvárt, a Belső-Magyar utcában, 404. szám alatt. Kiküldési ár 6900 ft ausztr. váltóban. És egy szénatermő rét Békamálban, öt rúd, kiküld-

tási ár 504 ft ausztr. v. Az árverezés az eladandó házban fog tartatni.

A vásárolni kívánók azon megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy mielőtt részt vehetne mindenk 10 $\frac{1}{2}$ vadiumot tartozik a törvényszék által biztosított fizetés, s hogy az árverezési föltételeket a határidő előtt is tetszése szerint megtekint-

heti az itteni törvényszék polgári registratúrájában.

Oechsner m. k.

A kolozsvári cs. k. kerületi törvényszéktől.

Kolozsvár, december 9-kén, 1859.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(292)

Elismerés

Bittner Gyula, gloggnitzi gyógyszerész urnak.

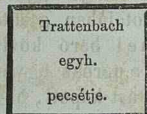
Tisztelt uram!

Egy trattenbach hasznóbérlő leánya, névszerint Tauchner Maria Anna, 20 éves, a mult nyáron menet közben nagyon fölhevülve, hegyi hideg vizet talált inni. minek következtében mellfájdalmat és oldalnyilalásokat kapott, ezt nyálka- és vérköpés követte, míg végre oly beteg lőn, hogy a halotti szent kenetet fölvetle. Azonban orvosi rendelet követelése után az ön schneebergi nővény-alloppját használna, már két üvegcsé bevétele után jelentékeny javulásnak örvendett, s immár isten segédelmével remélheti, hogy az ön schneebergi növény-alloppjának használata által egészségét teljesen vissza fogja nyerni.

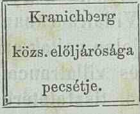
Szolgálok ez önnek örvendetes tudomásul schneebergi növény-alloppja különös gyógyerejéről.

A fennebbieket igaz lélekkel és saját kezű aláírás mellett bizonyítjuk.

Trattenbach, jannár 8-dikán 1857.

Schropp J. F. Károly s. k. lelkész.

Weninger Mátyás s. k. polgármester.

Valódi Schneebergi-Növény-Allop kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerész; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wolff G. gyógyszer. M. Várárhelyen: Jenei Albert gyógyszerész; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arneld József; Verseczen: Herczog Seb. gyógyszerész; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer.; Kubinyban: Stojanovits J. Szászváron: Gust Spech; Dézsen: Kremer Samuelnél; Nagy-Bányán: Haracsek Józsefnél; Nagy-Károlyban: Scöbherl K.

Az elősorolt bizományos uraknál kapható a jelesnek elismert dr. Eberhard-féle GÖRVELY-NYALAT (Scrophel-Lattwerge), mely sokkal gyógyereősebbnek és hathatósabbnak bizonyult be, mint a májölaj, s minden ércz- vagy narco-ticus méreganyagtól ment; továbbá a GÖRVELY-SZAPPAN, mely minden növényfűrdőt tökéletesen nélkülözhetőtessz.

(593)

Hasznóbérbe adandó jószágok.

Hunyad-vármegyében Hátszeg-vidéken. Öralja Boldogfalva, Nalács, Vád, Kernesd, Malomj és Borbátváz ügynevezett KENDEFI FARKAS-féle birtokok együtt vagy külön, magán árverés utján, hasznóbérbe fognak adatni Hátszeg városában, március 25 én 1859-ben, több egymás után következő évekre, minden belsővel és külsővel, regalékkal, lisztelő és fűrészmalmival, és havas jövedelmeivel. Bővebb fölvilágosítást ad Kolozsvárt, Szentiványi Ferencz

ügyvéd ur, és Szurdokon (utolsó posta Zilah) Gáman Ferencz gazdatiszt.

(594)

Kolozsvárt, a t. p. minoriták utcájában verő-fényi oldalon az 538-dik számú jó állapotban lévő ház eladó. Értekezhetni iránta a benne lakó tulajdonossal.

(595)

Egy jó háztól való ifju, ki a magyar és német nyelv- és írásban jártas, mint gyakornok fölvetelik

SCHÜTZ KÁROLY kereskedésbe.

(582)

Hölgyeket érdeklő.

Alulírt tisztelettel jelentem a nagyérdemű vidéki és városi t. cz. közönségnek, miszerint a női öltözetek készítése körül 14 éveken keresztül szerzett tapasztalatom után, egy a hölgyek számára életkérdésű szükséggé vált női szabó kézikönyvet szerkesztvén, az ahoz szükséglenő 10 darab nagy mintarajzzal együtt, legkönnyebb magán tanulhatás végett, könnyen felvilágosító modorban, rövid idő alatti alapon sajátjává teheti mindenki a női ruha-szabást és annak tökéletes elkészítését. A könyvecské mintarajzzal 2 frt 70 kr ausztr. becs.

Egyszersmind arra is bátor vagyok figyelmeztetni a t. cz. n. érdemű vidéki közönséget, miszerint a női ruha szabás, illetőleg varrásháni gyakorlásnak növendék leánykák e részbeni tanulmányozásra, koszt- és szállásról gondoskodandom saját felelősségem alatt. Az ez iránti növendékek felett értekezhetni bémentelt levél által, vagy a könyvecské megrendeltetése az illető díj elküldése mellett rögtön teljesedésbe is vendő. — Lakásom belső-középutca, 521 szám.

Nemessányi Samu, nő-szabó mester.

(592)

Hirdetés.

Alulírt közhírré teszi, mikép nála a bonczhidai gróf Bánfi major-udvarban, az alább megnevezett, eladó állatok találhatók: u. m.

1. 60 darab különböző koru, régi gr. Bánfi és Eszterházi erdélyi fajta ló, melyek között vannak anya kancák is, van egy gróf Eszterházi erdélyi obrazai eredeti fajta mén is. Ezen lovakat, a ménest tenyészteni akarók együtt, vagy a kedvelők egyenkint is a bonczhidai major-udvarban megtekinthetik, és illő árban vásárolhatják.

2. 150 darab 3 éves válogatott szép tulok

3. 60 darab válogatott nagy és szép testi bérés ökör.

4. 50 darab mindennemű és koru igen jó fajta bival.

5. 250 darab fehér bagoner sertés, ebből 100 darab egészen törökűzán van kihizva.

6. 14 bérés szekér, hozzávaló ekékkel és boronákkal.

A háztól netalán el nem kelt darabok, 1859. március 9-től 12-ig tartandó kolozsvári országos vásár alkalmával, Kolozsvárt, a lovag-dai téren dobszó mellett fognak elárvereztetni. Értekezni, vagy értesülést lehet venni helyi Bonczhidán

MÜLLER MIHÁLY hasznóbérlőnél.

(559)

STÁJER FÜNEDV, mellbetegeknek.

Grác és Bécs városok legügyesebb orvosai meggyőződése s igazolásaik szerint ezen mellnedv a jelenben meglegelőg tüntette ki jótékony hatását különösen a köhögés, nátha, hurut, torok- és mell-fájásban, úgy hogy sokaknak szükségül vált és azoknak tulajdon nyilatkozataik szerint csupán ezen szernek köszönhetik nyugalmasb éjeleiket s betegségek javulását.

Nagyon ajánlható ezen nedv utazóknak. Kellemes ize miatt nemcsak gyermekeknek hasznos, hanem a korosabbaknak, kivált tüdőbetegeknek enyhülést szerez, s főleg rekedtség ellen ajánlható.

Meglettaknak vehetnek szükség szerint, evés előtt után rövid idővel, naponként 4 vagy 5 evőkanállal; ugyan annyszor adathatik gyermekeknek, koruk szerint.

Purgleitner József, gyógyszerész s készítője a stájer-fünedvnek Grácban.

Raktárom van Kolozsvárt KOZÁK EDUÁRD „Katonához” czimzett fűszerkereskedésében.